

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5. фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштанском
уштомцом непосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цети-
ње, или отплативши новчана
на коју драго пошту, а коме је
наручије, може се претплатити
код г. *Петра Радаковића*, К. Ц.
агента у Котору, а у Србији код
г. *Мите Старића* књижара у Био-
граду. Дописе се шаљу уред-
ништву. Рукописи се не враћају.
За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет ријеч-
а по три новчића за први пут,
а за сваки даљи пут по 2 новч.

ДВОРСКЕ ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Њ. В. Књагиња Милена са
Њ. В. СС. Књагињом Ксенијом и
Књазом Петром од подјеље борави
у чаробном Ђосковцу на Ријеци
Црпојевића.

— Г. Милер, делегат царско-
руског министарства финансија, свр-
шивши своју мисију, опомадне је
отпутовао са Цетиња, и успут ће
прегледати наше приморје. Њ. В.
Господар одликовао је г. Милера
II-гим степеном Данилова реда, и у
очи његова поласка у Двору је био
објед у његову част.

— Ономадне поводом рођен-дана
Њ. К. В. Књаза Фердинанда бугар-
скога, приредно је г. Константино-
вић, бугарски дипломатски агент бла-
годарене у катедралној цркви, чино-
дјејствовао је Високопреосвештени
г. Митрополит Митрофан са вишим
бројем свештоства, на ком су били:
Њег. Свјетлост Књаз Мирко, г. вој-
вода Гавро Вуковић, наш министар
иностранних дјела са особљем истог
министарства и т. д. Послије благо-
дарења г. Константиновић примао је
честитања.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 18 фебруара.

О жељезничкој концесији у сје-
верном дијелу Мале Азије, коју је
Русија добила у Цариграду, петро-
градска „Россија“ пише: „Ми смо у
своје вријеме савјесно обавјештавали
ваше читаоце о току ствари концес-
ије жељезничке, коју је Турска у-
ступила Њемцима од обале Средо-
земног мора и Архипелага у Месо-
потамију и к Персијском заливу.
Противу мијења, као да је то озби-
љан пораз Русије, ми смо отворено
тврдили, да та концесија, док се не
тиске црногорске обале, не вријеђа
руско интересе, и кад би та жељез-
ница допирала до персијског залива.
Ми смо наодили главни интерес Ру-
сије у томе, да не допустимо за-
падно-европским државама, да се
приближе сјеверном дијелу Анато-
лије и Јерменске, другим ријечима,
да не допустимо ни Њемцима ни
Инглезима да се утврде на јужној
обали Црнога мора, која се још на-
лази у турским рукама. Сада мо-
жемо забиљежити догађај, који је
поставио свршеним дјелом, и који пот-
пуно оправдава наше погледе. Ско-
рашњом султанском ирадом руској
влади остављено је искључиво право
да изведе жељезнички саобраћај од
већ постојеће у руској граници
линије Тифлис-Карс, даље на запад
по турској малоазијској територији
до Ерзерума, па к једној од главних
лука на Црном мору — к Траби-
зунди. Пошто се паралелно пројек-
тира још линија низ црноморску
обалу од Батума, такођер до Тре-
бизунде, то ми очевидно имамо ци-
јелу мрежу жељезничку у турској
Јерменској, грађење и експлоатација
које обезбјеђа је у рукама руске
влада. Тако наша превласт на бли-
њем Истоку, послије финансијског
споразума с Персијом, учинила је
још један нови и важни корак на-
пријед, већ признат француском и
њемачком штампом. Ипак је све ово

још тек почетак дјела. Друкчије
није ни могло бити по географским
условима земље, која нас интере-
сира. Довољно је један поглед на
карту, да се убједи, да се сјеверна
анатолијска жељезница не може за-
уставити на граници Јерменске, него
се мора продужити даље на запад
— управо до врата Цариграда. Ли-
нија Карс-Ерзерум има свој природни
наставак, жељезницу на Сивас и
Ангору, одакле већ постоји жељез-
нички пут на Босфор. На овом про-
стор, од истока до запада, лежи,
иза Јерменске, сјеверни дио малоазиј-
ског полуострва, или тачније Анатоли-
ја, која је настањена чисто турским
становништвом османлијским, које је
права и корјенита потпора отоман-
ске царевине. Ово становништво
броји 8—10 милиона. Жељезница,
која пролази скоро у правом правцу
с истока на запад, од Ерзерума у
Сивас и Ангору, до Цариграда, при-
родни је главни пут свијех путова,
који се могу од њега разгранати к
сјеверу до анатолијске обале на Цр-
ног мору, између осталих и к про-
слављеном подвизима русог бродо-
вља Синопу. Ову линију, као и
централно-јерменску (Карс-Ерзерум),
ми не можемо бити смијемо оста-
вити ма у чијим рукама, осим на-
ших, јер би иначе то значило ри-
скирати могућношћу појаве на Цр-
ном мору, осим руског и турског,
ког другог ратног бродовља. А та-
квом перспективом неће се измирити
ниједан прави Рус. Ми не сумњамо
ни за час, да ће се мудра политика,
која се показала у посљедње доба
тако важним и успјешним корацима
на Блињем Истоку, показати на
висини положаја и у овом питању.
Руско друштво и руска приватна
иницијатива треба да подрже владу
на овом предузетом путу у Малој
Азији. То је дужност најправилни-
јега и најзвизицијег патриотизма,
јер је чврсто утврђење наше у За-
кавказу и у Малој Азији *кључ свега
нашега положаја на Блињем Истоку*,
не искључујући ни средињу Азију.
Само одовле, ослањајући се на јужне
стране Кавкаско, ми можемо у исто
доба дјеловати у сва три правца,
куда нашу отаџбину вуче историј-
ска судба и здраво схваћени инте-
ресу Русије, то јест на запад к Бо-
сфору, на југ и југо-исток к Индиј-
ском океану и на исток к Хима-
лији...“

Према овоме занимљиво је чи-
тати у „П. Лојду“, како се у том
руском захтјеву „крије озбиљна о-
пасност за Турску.“ Али узалуд
сва брига, јер „изгледа да су руском
послашнику, г. Зинovieву, из Двора
дали обавјештења, која су министар-
ски турски савјет довела у непри-
лику. Порта би драговољно, што
здравијом кожом да прође између
Скиле и Харибе, али је руски по-
сланник морао већ с друге стране
добити обећања, која му омогућа-
вају да стоји чврсто при свом за-
хтјеву. У таквим приликама пред-
видјети је, да прије или касње у
овом или оном облику руски захтјев
мора бити испуњен, тијем више,
што се ниједна од осталих волелела
не наоди побуђена, да се умијеша
у овај искључиво између Русије и
Турске посао. Петроградски каби-
нет тако по свој прилици стоји пред
успјехом, који у његовој даљој ек-

сплоатацији имао би бити од вели-
ког значаја за Турску.“

Али је сроћом Турска ову при-
јатељску бригу горко већ искусила.

СА ЈУЖНО-АФРИЧКОГ БОЈИШТА.

Цетиње, 16 фебруара.

Инглеска војска постигла је велику,
неочекивану побједу. Синоћ нам јавља
„Кор. Биро“, да се јучер генерал Кроње
предао безусловно главнокомандујућем ин-
глеске војске маршалу Робертсу! Тај је
догађај маршал Робертс објавио јучер у
„Лондону сљедећом депешом из Паадербер-
га: „Кроње је јутрос капитулирао без
услова са свом војском. Кроње је заробље-
ник у мом стану. Број његове војске саоп-
штићу доцније. Надам се да ће влада Њ.
Величанства сматрати као задовољштину
овај догађај абивши се на дан битке код
Мајубе.“ Другом депешом маршал Робертс
соопштио је да је број заробљене војске
Кроњеове 4000 момака, четири велика то-
па, девет малих, два максим.

Да се овај догађај схвати и оцијени
како треба, доносимо из најновијег броја
„Il Corriere della Sera“, од недјеље, сљедећи
опше положаја:

„Изнадани покрет маршала Робертса
очевидно је затекао Буре не приправне.
Али је генерал Кроње брзим покретом
избјегао, да га не опколе, и пошто је на-
пустити утврђене позиције код Магерфон-
тепа, брзином толиком упорношћу и хра-
брошћу против војске лорда Метуена, пову-
као се брзо али у реду уздуж ријеке
Модера на Блемфонте. Очевиодно ваљани
савезнички војсковођа, видели да не може
одољети надмоћнијем непријатељу, на-
дао се да ће у путу окућити растурања одје-
љења и добити поткрјепљења из Натала;
и тако сакупивши довољно сила да би
можда могао стати на пут упадачу једном
битком, да покрије Блемфонте.

„Али овога пута Инглези, предвође-
ни генералима, који добро познају мучну
ијештину ратну, нијесу допустили времена
непријатељу у повлачењу: дивизија Кели-
Кени (бригаде Киокс и Смит Доријен)
поткријељена шотском бригадом одма се
винула у пољеру; док је Френч са коњи-
цом и пјешадијом на коњима, маневрира-
јући својом познатом брзином на сјеверу
Модера, имао задатак да прегледе савезнич-
ку војску на путу у оранжену престоницу.
Главна војска пак под маршалом Робертсом
крнула је из Јакобдала у Паадерберг.

„Могао се предпоставити, да ће Бури,
хвала њиховој великој лакоћи у покрети-
ма, ма да су имали више пута да учине
него ли дивизија Кели Кени, избјећи
пољери Али умор војске, и трајни, напор-
ни, крвави бојеви ретрогарде, по свој при-
лици принудили су генерала Кроњеа, да
не хита, и тако омогућили да га генерал
Френч с десне стране претече и принуди
да се заустави.

„По посљедним телеграмима може се
закључити, да је генерал Кели-Кени зау-
зевши Клип-Дрифт, одма послао преко
Модера на сјеверну страну двије бригаде
(Киокс и шотску) да напану непријатеља
с десне и с чепа; а бригада Смит-Дори-
јен наставила је пут по јужној обали ри-
јеке, и заузевши Коодоеранд, напали је
са лијеве стране непријатеља.

„Ту је била битка прекрвава, ингле-
ски успјеси спори а губици превелики;
Бури пак, ваља храбри, борили су се
енергијом очајања. Ипак многобројна ин-
глеска артиљерија успјела је да заузме
владајуће тачке и да ужасно крвопролиће
учини у непријатељском стану, а пјеша-
дија на коњима, замијењена шотском бри-
гадом, по свој прилици, имала је времена
да сасвим прекине пут повлачења Кроње-
овим херојима.

„Инглези нијесу још добили; нападај,
говорећи тактички, није испало за руком;
непријатељ је задржао скоро све своје
позиције, њихов стан је изложен грана-
тама страховите артиљерије намјештене у
полукругу против њега; поткрјепљења што
су хитала с југа и истока била су одби-
јена; хране нестале, па изгледа да је и
муниција оскудна. Уз то присуство мар-
шала Робертса у Паададебергу и лорда

Киченера на бојишту показује да су ту и
друга одјељења инглеске војске.

„Примирије, које је Кроње тражио,
да закопа мртве, гордо одбијено Кичене-
ром, који је просто наложио бурском вој-
сковођи да се преда на милост и немилост,
значило би да је инглеска војска уочи
великог неуспјеха. Хоћели Кроње моћи отво-
рити себи пута кроз непријатељске силе,
или ће морати јуначки пасти са сабљом
у руци? Рјешење питања близу је: на
сваки начин мораћемо ваада дивити се
постојаности и смјелости младе војске
бурске, стегнута гвозденим обручем,
стоји још чврсто, као најхрабрији ветерани,
под ужасном ватром непријатељске
артиљерије, и с презрењем одбија позив
на предају, показујући се готова да вели-
кодушну жртвује живот на пољу чести.“

Ова је битка била у недјељу прошлу.
Ево што даље јавља један инглески из-
вјештај: „Кад је ноћ наступила с обје
стране се ватра зауставила. Инглеска пјеша-
дија смртно уморно легла је да спава,
гдје се наша, дочим су јакачке стрељачке
трупе и коњичке батерије у току ноћи
стражариле позиције око Кроњеова стана,
тако да је био сасвим опкољен. Видјело се
да Бури преко цијеле ноћи око свога
стана подижу панчеве. У понедељак
је ватра поновљена Великом калибра
ледит топови бомбардирани су с великом
жестином обје обале ријеке, гдје су се
Бури заклањали. У подне се чуло да је
генерал Френч са својом коњичком диви-
зијом стигао. За тијем стиже маршал Ро-
бертс, прегледао је регименте и освојио
их. Послије подна пала је киша, која је
добро дошла да разхлади изнаниредну вру-
ћину. У уторник зором видјели су се Бу-
ри гдје као мрави раде на шанчевима. До
подна је прошло мирно. Инглези су добили
нека поткрјепљења. Непријатељу је била
пружена прилика да се преда, али када
није ни послје подна предаја слиједила,
лорд Робертс закључи, да се отпор Кро-
њеов најчешћим средствима савлада. На
јужној обали, 2000 корака од непријатељ-
ског стана, наашле су три пољске батерије
и два поморска топа, а на сјеверној четири
пољске батерије и три поморска топа. И тада
отпоче страховити убојни приказ. Извјеш-
тај је гледао у грчко-турском рату гдје
преко сто топова у боју пуцају, али нијесу
тако дјеловали као ови 50 топова. Велики
ступови дима подизали су се у неприја-
тељском стану, кад су ту падале ледит-
бомбе из поморских топова Шпантели су
као киша падали међу Бурима. Поморски
топови за вријеме бомбардирања домећали
су до ивицу корака, и као да и то
није доста, њима су се придруживали
браватри — топови, којима је радила пјеша-
дија. Губици бурски непознати су. Кад
је ноћ стигла, опет је све тихо било.
Инглески војници спавали су дубоким
сном, дочим се код ријеке, гдје је бурски
стан, није видјела ниједна ватра. Бури
готово читав дан нијесу одговарали арти-
љеријској ватри.“

По једној депеши из Преторије, од
петка, преко Брисла, Кроње се још хра-
бро држао. Генерал Бота и генерал Мајер
хитали су у помоћ његовој војци, која
је већ крајње изнемогла. Из истог извора
потврђује се да је Кроње претрпιο велике
губитке.

Маршал Робертс имао је на бојишту
на расположење најмање 50,000 момака;
од којих је могао одвијити јака одјељења,
која су стали на пут генералима Боти и
Мајеру, који су хитали у помоћ Кроњу.
И овај храбри војсковођа у оскудици хра-
не и муниције, изложено тако страховитој
непријатељској артиљеријској ватри, уз-
алуд је чекао помоћ до јучер, дакле десет
дана!

Кроње је имао са собом 8000 момака;
а маршал Робертс телеграфом је да се предао
4000. Јели могуће да је 4000 храбрих
Бура ту пало, или је један дио успио, да
отвори себи пут кроз непријатељску
војску?

Ми не знамо јуначка дјела, што су
кроз ове десет дана ти бранили својих
огњишта, по сто пута крвљу својом напо-
јених, починили: али тек и по овим вје-
стима из инглеског извора свијет стоји
запањен пред овим догађајем. Кроњеово
држање и код непријатеља је изазвало
дивљење. „Рајтеров“ извјештај од петка
завршује овако: „Има нешто трагичнога
у крутом отпору, који Кроње чини без

наде у успјех. Овај отпор изазивао је дивљење, ипак се успјех осуђује ово бескорисно жртвовање храбре војске.

Један телеграм из Лондона, од петка, о догађају Ледисмита, гласи: „Говори се да је 6000 Бура кренуло извод Ледисмита у Блемфонте, и ако би влада оранџеве републике била прешла у Винбург. Вели се, да су бурке радне, да поплаве Ледисмит, готове. Уз то бомбардирање напаво је жестоко отпочело: једна депеша из бурског стана код Ледисмита јавља да је било битка у недељу, понедјелник и уторник. Бури се надају да ће Инглези сузити из њихових позиција; већ су сузбили једно одјељење, које је хтјело да пређе Тугелу. Артиљерија инглеска из Ледисмита бомбардира бурску позицију код ријеке Клина. Топ. Дуги Тома, за кога се говорило, да је напустио Ледисмит, одговара снажно.“

Дакле положај Бура у Наталу траје још важеће. Генерал Булер је изгубио у овим новим биткама на Тугелу: 4 официра и 20 момака мртвих, и 5 официра и 91 момака рањених — све ово по инглеским изворима.

И ако су Инглези ушли у Оранџеву државу, Бури још нијесу напустили све своје положаје у Капланду. „Рајтерова“ депеша од петка из Лондона јавља из бурског стана код Колесберга, да је савезничка војска напала инглеске позиције код Ридфонте, и да су неке од тихих позиција заузеле, али да су их Инглези опет освојили. Бомбардирање с обе стране опет траје.

Бојати се, да овај остатак храбре савезничке војске у Капланду не буде исте судбине Кроневе војске.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Бордано Бруно.) Задарски „Српски Глас“ доноси сљедећи чланак:

У петак, који је тек прошао, завршило се три стотине година од једног великог историјског догађаја. Прије три вијека, 17. фебруара, на китнастом Сатро деи Роги у Риму спаљено је једно племенито тијело, које је у себи чунало још племенитији дух. 17. фебруара 1600. многобројни страници, који бијашу дошли у вјешти град, да прославају тако звану златну годину, били су свједоци ужасног чина.

То, што се 17. фебруара 1600. догодило у Риму, сто година прије, у Риму Јулија II, у доба слободне Ренесансе, није се могло ни замислити. На тргу, на којему се иначе у мирном цвијећу и у слатком воћу проводио најкраснији живот, спаљен је Бордано Бруно, човек великих мисли и прегалач необичне снаге. Гувернер Рима, којему је суд инквизиције предао Бруна да га казни, али без прољевања крви, употребио је онда уобичајену и покарвену свјетлост омиљелу забаву — ломачу.

Није то био тек почетак. Таква пракса припремала се много раније. Још 1542. године, три године прије почетка концила у Тријенту, стала је на снагу римска инквизиција. Отпочела је рат без милости против продирања Протестантизма у Италију. Свијем средствима, која су јој била на располагању, хтјела је да уништи хуманистични дух у цркви. Међу свијем

многобројнијем жртвама, које је жртвовала за читаво по вијека, ниједна није била тако величанствена, ниједна није узивала необични глас у просвјетном свијету, као што те бијаше са жртвом 17. фебруара 1600. године.

Бордано Бруно, рођен 1548. у Ноли у јужној Италији, био је највјетлији дух и најкраснији човек, што га је Италија родила хуманизму. У њему је хуманизам дошао до својег највећег врхунца. Енциклопедијско његово знање, којему није био стран ни стари ни средњи вијек, који је једнако познавао и свијетовну и духовну науку, подигло је Бруна на необичну висину. Његово ријетко владање у књижевној форми, богата пјесничка фантазија и неисприни извор у сликама и приподобама, дадоше му достојно мјесто у историји хуманизма. Све ово није ипак него само један дио његове душевне снаге. Њега одликује, одваја га од осталијех предшасника ријетког његовог философског мишљења у којему толике научности. У свему томе није било ниједне мисли, узете из старијег доба. Новина бијаше све.

Бордану Бруну бијаше тек четрнаест година, када га је породична спротивна напала да обуче братареку мантију. Зидине братареке ћелије бијашу уске његовом широком и великом духу. Наука, коју је гутао из грчкијех философа и из пјесника, показивала му је други пут Његов биетри ум соколио га је, да не мадакше на том путу. Да избјегне казни, која му је ради слободумнијех мисли пријетила, у својој дванаест и осмој години побјеже из манастира. Оде по свијету, као пчела по цвијећу. Али не да срце и сила мед, него да шири науку биетру и истиниту.

Пошто је седамнаест година дутао по свијету, пошто је својом науком морао опчарати прве научењаке у Паризу, у Лондону, у Прагу, у Франкфурту и у другојем јевропским средштима, године 1595. долази у Рим, као сужањ инквизиције. Враћа се у рођену земљу, да га инквизициони суд седам година криви и мучи, а за тимем да га преда ломачи. Кроз циједа то вријеме његов дух не мадакшева. Брунова воља увјек је једнако чврста. Његово увјерење не уступа ни пред мукана ни пред страшно осудом. Тврдо, као тврдо стијење, кад му суци изричу осуду, он им довикује: „Ви дрхћете, кад изричете осуду, а не ја!“

Суд му допусти још седам дана да живи. Суд је мислио, да ће Бруно, за љубав према животу, порећи своју науку. Смрћу својом Бордано Бруно најбоље је доказао, колико је био увјерен о истинама, које је проповиједао.

Шта је Бруно урадио, шта је тако страшно проповиједао, да га је римска инквизиција осудила на најтежу казну? Против уређења католичке цркве није ни писао ни проповиједао. Није тражио никакве црквене реформе. Није успајао против установа црквенијех, као Виклиф, Лутер и Хус. Његов дух ишао је много даље. Учио је и писао је философа дјела. Философија — по његовијем рођењу ријечима на суду — била му је главно занимање.

Као ријетки философ Бруно је хтио да дарује свијету неограничену слободу за философију. Кад су га корили, да брани начела, која су противна догмама католичке цркве, одговарао је, да наука није што и вјеровање; да вјеровања почиње, гдје је граница

философији. Науком својом хтио је да преоблије право мјесто слободи савјести. Таква наука могла се проповиједати онда у Паризу, и Лондону и другијем културнијем средштима Јевропе. Није јој било мјеста у Италији, која је била под ногама фратареко-поповске премасти. У Италији је све било подложено врховном суду теологије, коју су опет фратри и попови тумачили, како су они хтјели.

Бордано Бруно прави је мученик модерног мишљења, које је облагоудило данашњи свијет. Он је претеча оне дуче, која данашњем човјечанству свијетли у многој тами. Да није било Бруна, његове науке и његове мученичке смрти, многе би, можда, истине биле још и данас сакривене свијету.

У прошли петак, кад је цијели научни свијет дужнијем штијетом прослављао успомени 17. фебруара 1600.; кад се са научничке катедре доказивало, колико је клерикализам штетан по човјечанство; кад су многи преносили своју мисао у доба, кад је у Италији владала сила против истине, данашња Италија, из политичког опортунитета, није допуштала да буде какве манифестације у славу Бордана Бруна. Али, ако није бимо спољашњијех манифестација, ако је клерикализам у некијем крајевима опет ухватио дубоког коријена, нема сумње да се у петак по цијелом слободумном свијету разлијегао усклик:

Слава Бордану Бруну!

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

(Отровна пића) Загребачки „Пријављеник“ доноси сљедећи чланак Лава Толстога:

Велика се земаљске површине данас сије дуваном, виновом лозом, јечмом, а нарочито зобљу и кромпиром. Све то служи у првом реду за прављење алкохола, као: вина, шива и ракије. А милиони радника, мјесто да се баве израдом много кориснијих ствари, они се баве прављењем тих отровних пића. Утврђено је и прорачунато, да се у Инглеској $\frac{1}{10}$ радника бави једино пронаводњом алкохола. Па какве су посљедице тога произвања и уживања у алкохолу?

У једној се приповијетци приповиједа ово:

„Опклади се тако један побожан и смјеран човјек са њаволом, да ће тај човјек препријечити њаволу улаз у своју собу. Не узмогне ли, мораће учинити све оно, што му њаво заповиједа. Тако се њаво противне у рањена гаврана, те стане око собе овог смјерног човјека пиштати и облијетати. Запази то тај човјек, ражали му се, те га пуети у своју собу. А то није био нико други него њаво. Тако њаво добије опкладу, те одмах заповиједа човјеку, да одабере једно од три зла: злочин, прељуб или пијанство. Човјек одабере пијанство као тјешећи се, да ће тиме само себи моћи шкодити. Али када се једанпут угријао и у село зашао, заборави се, те згријеси и убије једног човјека. У пијанству је починио сва три зла, од којих је требао једно да бира.“

То су посљедице пијанства по приповијетци, а богме тако и у истини бива. Јер, ријетко кад тад или убица краде или убица у тријезном стању. Судачке су статистике доказале, да се $\frac{9}{10}$ злочина извађа у пијанству. Најбољи је доказ, да алкохол

узрокује већину злочина, та чинишница, што у неким савјесним државама америчким, гдје је потрошак алкохола сасвим забрањен и нема злочина: нити је ондје крађе ни убиства, а тамнице су њихове празне. То је само једна штетна посљедица пића.

Друга је посљедица штетан утицај на здравље. Не узимајући у рачун болести, што не се тако рећи, срасле с пијаницама — оне стране болести, што толике прије реда у гроб одагнаше, опазило се још и то, да се пијанице и од обичних болести теже лијече од других тако, да већ и друштва за осигуравање много вредности полажу на то, да ли су људи одани пићу, или нијесу. То је истом друга рђава страна алкохола.

А трећа и најстрашнија је та, што људи губе памћење, глушаве. Сваки дан бивају суровији и тупљи. Па какву онда корист доноси пиће? Баш никакву. Браниоци отровних пића ујервају сирва, да пиће човјека снажи, јача, загријава и весели. Данас је неоснованост таквог тврђења и сувише доказана. Пиће не снажи, јер је отровно, а отров може бити само штетан. Да вино не снажи, доказано је тиме, што се дане и мјесене испоредивао рад пијанице са радом онога, што не пије, а бјеху једре снаге. Резултат упоређења ишао је у корист оног, што не пије, а такав је и боље радио и више урадио. И код чета, које путују, па на путу добијају пића, нађе се много више клонулих и заосталих, него од оних, који га не добијају.

Даље је доказано и то, да ракија не грије трајно. Топлина, што је спрва ствара, не остаје, те човјека, иза оног тренутног ускићења, обузима тим јача хладноћа. Пијанац ће теже издржати постојану хладноћу од тријезног човјека. Руски сељаци, што од зиме умру, подлегну јој баш зато, што се угрију од ракије. Шта се тиче веселости, што с пићем долази, сувишно је и говорити, да то није она права веселост — веселост од срца. Шта ствара веселост напитог човјека, знаде свако. Довољно је, да погледамо, што се збива у градовима по крчмама, по градовима и по сеоским пијанкама. Така веселост доноси увреде и изазивања, озледе и злочине сваке врсте, а пропаст у сваком погледу као завршетак.

Алкохол дакле, не носи ни здравља, ни снаге, ни топлоте, ни весеља, баш никаква добра — већ само зло. Према томе не би требало ни један поштен и честит грађанин, да тропи алкохол и дужност би му била гледати, е да како год и друге од тог зла одврати. На жалост бива противно. Људи се држе тако дјетинјески старих обичаја и старих навика, да још и данас имаде доста и поштених и паметних људи, који су далеко и од помисли, да се зла кале, те своју рђаву навику упорно бране.

„Није штетна употреба већ злоупотреба.“

„И краљ Давид је рекао: вино весели срце човјечије.“

„Неусе у Кани у сватовима благослови вино.“

„Ако се не буде пило, омаћи ће се државама најиздашнија врела.“

„Без вина није славе ни сватова.“

„Како би се куповало и продавало, како би се гостило — без вина.“

„Крај овог чемерног живота мора се пити — каже сиромаш раденик.“

„Пригодно и умјерено пиће не штоди никоме — каже богатина.“

изворе, домаће и стране, који иду нама у прилог одбације, а усваја све што говори противу нас.

„Марљивости и неспорној вриједности г. И. Руварца недостигаје објективност и здрава логика, са чега његови иначе важни историјски радови губе много од вриједности, јер су писани једнострано, смјело би се рећи паршијачно. А како историја има и виситни задатак, тако списи у таквом духу писани, не могу бити историјски извор из кога би млади Срби могли заштити и напати се патриотским напиком. На против, они су кадри да убију све идеале и да умање вјеру у личну будућност народну. Може ли то бити задатак српског историчара у времену, кад је у нагледу да се ријеша судбина и будућност цијелог нашег племена, за који тренутак треба да горје имјејем срца?“

Ми смо се осврнули мало детаљније на ову оцијену Руварчевога рада, да се наши читаоци из ближе упознају са историчаром, који је до сада безобзирно писао о животу српскога народа по свом личном жељу, без да се нико усуђивао да га обомене, и с разлогом вели један уважени критичар, поводом ове Протићеве књиге, да је та „смјелост архимандрита постала тако велика течајем времена, што се није нико нашао, да његов тон и начин писања сузбије. У манистиру Гергезеу може се он тријети, али у књижевности то даље не може ићи. Ако је учени архимандрит слаб познавалац људи и прилика, друштва и страсти, то је његова ствар. Али од њега много ученији и заслужнији инглески књижевници Т. Бокл и Хертхол Јени доказали су да поједини догађаји у исто-

ЛИСТАК.

НАШ МОДЕРНИ ИСТОРИЧАР.

II.

Прелазимо расправу о Патријарху Арсенију и о великој сеоби Срба, гдје г. Протић исто тако успјешно сатира госп. Руварца, на ћемо да саопштинско погледе г. Протића на г. Руварчеве уопште критичко-историјске радње.

Још су Сент Симон и Огист Конт доказивали и доказали, да је историја као и свака друга наука појава друштвене организације. Истини историчар дужан је да добро проучи ту организацију, да координира историјске чињенице како су се оне појављивале и низале, да истражује и проналази узрочне везе њихове, и да изведе потребне законе који нам могу објаснити посљедице ранијих историјских појава.

„Г. И. Руварац као да је мало упознат са философијом историје и социјализмом, али, као да се мало обзира на трицине које та наука напредује, у погледу задатака историје садржава, кад он, расправљајући историјска питања из XVII. стољећа, конструира себи политичке ситуације и црта историјске личности по својим најсубјективнијим осјећајима, не казујући ништа ни себи ни нама: како је било српштво историјског народа српскога у том стољећу, какве су га политичке тежње руководиле, каква је била морална сфера у којој је живио, чина посљедику, у

ком је правцу умишљала историјска прошлост Србије на потоње генерације!“

Овај свој суд г. писац изриче на основу најновијех резултата науке, и отуда закључује:

„Није се дакле живот српскога народа у Србији у другој половини XVII. стољећа могао кретати другачије него по заједничким идејама, које су владале и чији су најистакнутији преставници били тада Патријарх Арсеније III. и гроф Ђорђе Бранковић. Дубљи узроци да сав српски народ пристане уз јевропску коалицију против Туреке, лежали су колико у његовој унутрашњој историји, толико исто у међународном политичком процесу онога времена.“

При свјетлости ове историјске истине, како жалосно изгледа оно Руварчево тумачење прнорорско млетачкијех односа за вријеме Владике Висариона!

Г. Протић овако завршује:

„Г. И. Руварац узео је да слика историјске моменте из тог стољећа (XVII.) по својим субјективнијем појмоима тако једнострано и суморно, као што му је суморан и његов лични карактер. Њему се допадају тавне боје, и зато он мала, што Њемци кажу: grau in grau. Али то је још сувише блага осуда. Могло би му се пребацити, да је оно што је он у „Одломцима“ написао, пародија веома озбиљне историјске трагедије.“

„Њему је Ђорђе Бранковић само зато пробивајет, варалница и швиндлер, ишио је посумњиво о његовом дипломатском тријекулу, а све друге особине ње личности, све важне функције његове и сав онај велики моћери у XVII. стољећу који је овог цркови-

денијалног човјека учинио вођем народним, он нишан опажа, нишан цијеки ни оцјењује.“

„Па и Патријарх Арсеније III. кога он тобоже брани од Панте Срећковића, кад му треба да докаже да су његова нагађања и празна извођења вјероватнија од писаних докумената и свједочанства патријархових, — њему је једна слаботина, једна грчкача у рукама једног варалнице, за чији је рачун он — Патријарх — издавао лажна увјерења; најзад; један хвалиша и сујетан човјек, који је Цару Јосифу подносио лажне меморандуме о историји преласка Срба само зато, да би се пред Царем могао похвалити, како је његова лична заслуга што је толики свијет прешао у Угарску! А што је најпиримидлање у овим пирамидалима „Одломцима“ то је тврдња г. И. Руварца, да се све оно што нам је испричао, могло за то догодити, што је Ђорђе Бранковић умро да превари четири Владара свога времена (Леополда, Петра Великог и брата му, и влашког војводу Шербана Кантакузена) заједно с њиховим министрима и посланицима; па онда српског Патријарха и све митрополите и владике, све српско племство и сав остали народ српски. И што је најизданашије, то је факта, да нико прије г. И. Руварца није у Бранковићу открио швиндлера.“

„Осим тога, жалосно је и то посматрати, како г. И. Руварац с мало симпатије, а с много багателисања пише о историји свога народа. Изгледа као да пише с неким предубјеђењем, да је српска прошлост једна лаж и обмана коју треба као такву изнијети цијелом свијету на видик! На то указује и факта, што он гошаво све

„Пиће је уживање у Русији“ — рекао је Кнежевнић Владимир.

„Нама шкоди, нас се тиче. Ми не читамо никоме буквице, па не ћемо ни да нама други читају. Нијесмо ми први, а нећемо бити ни посљедњи“ — тако опет говоре лакоумни људи.

Тако се уопште бране пијанице сваке врсте, да се оперу. Но то прање, које се прије 30 или 40 година и могло допустити, данас пропада. Оно је могло важити, док се још вјеровало, да је пиће безопасно, да не доноси ни штете ни користи, док се још није знало, да је алкохол отров, и док се нијесу сазнале оне страховите и данас тако видне посљедице пића. Тако би се могло говорити, да стотинама и хиљадама њих не умире прије реда у најстрашнијим мукама, што се на пиће научише, и не могаше се одучити. Тако би се могло говорити, да нема жена и дјеце, што од глади умиру, јер им се мужеви и оцеви одаше на пиће. Тако би се могло говорити, да нема стотинама и хиљадама злочинаца, што по тамницама чама. Могло би се тако говорити, када не би знали, да је стотинама хиљада људи, који су могли поживјети на срећу и корист себи и цијелом човјечанству, што погубише и снагу и ум и душу своју у пићу. Данас не смијемо и не можемо више рећи, да је пиће ствар појединачна, да је оно безопасно и да зна свако, што чини, те да не треба савјета ни од кога, не! — то је ствар општа — друштвена и од неописивог значаја. Признали ви или не признали, два су данас табора: једни се боре за то, да је пиће отров, а други доказују и збором и твором противно. Та се борба данас води у велико и жестоко, свадјје по свима земљама и државама.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Рак и опала.) Испитивањем се дознало да воћку зарази раком једна мала гљивица, која се не може видјети слободним оком.

Држи се још да се рак изроди при каламљењу или чишћењу кад се воћка озлеђеди или ако се на воћку пење са поткованим ципелам, те ексерима нагњечи.

При каламљењу се преноси болест са гранчицом, ако је ова узета са саражене воћке. Зато ово све треба имати па уму и то не радити.

Обично се рак појави на мјестима, гдје је избило око или гранчица. Прве године опази се да је на том мјесту кора набрана и испуцана. Што даље, рана се развија све већа и надме се. Ако је дрво добро његовано и снажно, може и да преброди али у противном случају пропада све већа.

Болесно мјесто треба очистити од трулог дрвета или га са свим исећи. Са ситно утученим дрвеним угљем треба помијешати катран и том смјесом премаати болесно мјесто. А лијече се и овако: сасјече се све обољело мјесто на воћци до дрвета и рана се кваси сирћетом сваких осам дана и кад се примјети да око крајева зарашћује, превија се мелемом.

(О храњењу и мљуи.) Количина млијека стоји у уској вези с временом, када се марва храни.

Хранити треба марву $\frac{1}{2}$ —1 сахат прије муже, јер је тада марва најплодеснија и најрасположенија за мужу. Осим тога је то добро и ради тога, што онда марва

рији не потику сами из себе, већ цијек у свези са приликама у којима су постали. То г. Руварац нити чини, нити шо разумје. Он шумачи само људе, за оно што је на ове упливисало, за идеје вијека и оног доба, он неће да зна.“ На даље: „Архимандрит Руварац за то догађаје у историји српској тумачи посве школски и буквално, и д-р Томановић има посве право, кад му пребације *неразумијевање великих прилика у политици и међународном животу.*“

Зато овај критичар радосно поздравља књигу Протићеву, од које се нада, да ће прекинути у испитивању наше народне историје Руварчев начин, који је био „више памфлетистичан него научан.“ За даћа је историје да „*испитује догађаје по мотивима из којих су постали и по успјесима које су изазвали, а не како је која кула постала, ко је њеку цркву подигао, кад је ова или она краљица умрла, ко је прватор овај или онај манастиру Жичи или Студеници поклонно. Све је то за нашу народну историју узгредно, и ако ко времена има да и то испитује никоме не смета.* Али испитивати идеје, које су наш народ нагониле до XVII вијеку напушта стара своја сједишта и да сели у маси у туђе, њему непознате земље, то је и тешка и до сад недовољно објасњена партија наше историје, која се не може разјаснити судјеловањем *швилдлера и пробисјетова и ситним мотивима. А за ријешење овакове задаће, рекли би да г. Руварац нити има стрем, ни шматраментш.*“

посље муже може мирно да прежива и да вари храну.

Ради тога није добро учити марву на то, да се музе, када једе, јер је онда марвинче немирно и лакомо, па може да уетегне млијеко.

У близини градова, гдје се млијеко продаје, мора се обично прије мусти, и то око 4 часа, или између 4 и 5 часова, но најбоље је мусти марву између 5 и 6 часова изјутра, а то ради тога, да се марва одмори и да се прије муже добро нахрапи.

Ако хоћемо да имамо доста и добра млијека, мора се редовито мусти т. ј. између муже мора бити увјек исто вријеме. Ако се марва музе трипут на дан, онда треба да је размак времена од јутарње муже до муже у подне 7 часова, од подне до увече 7, а од увече до ујутро 8 часова.

Добро је краву такођер напојити посље храњења, а прије муже, јер ће онда бити мирнија. Чистоћа, као свуда, треба ја је и овдје на првом мјесту, јер од чистоће зависи и укусе и каквоћа млијека.

(Зашто се јаја добро не легу?) Има много узрока, зашто се многа јаја, која су оплођена или сасвим здрава, ипак не излегу, или млади угну још у љусци. Томе је узрок, да је ово или оно јаје, што је било на крају, те га квочка не може добро да покрије, изгубило од топлоте, која је потребна за развијање младога пилета, па се охлади и угине. Ради тога је добро, сваки дан она јаја, која су на крају, па су хладнија, да се метну више на средину. Под гуску не мећи никад више од 10—14 јаја, а под кокош 16—18. Осим тога је узрок још и то, да одма у првом заметку младо угине, ако се густа, тресе. Више се пута догодило да су посље јаке грмљавине многа јаја пропала. Квочка не смије бити у преврућем простору, а ни на хладном, да се јаја смрзну.

Осим дан, кад кокош насадни, извади јаја, па их држи према свијетли или свијетлости. Које је тамно, оно метни на траг у гнијездо, а које је чисто, то остави на хладно мјесто, па се таким јајима могу посље хранити пилићи.

Прије но што ће се јаја лећи, метни их опет у топлу воду од 30°—35° С. т. ј. тако топлу, да можеш држати руку у њој. Јаја се међу за то у воду, да она љуска омекша, па да је пилићи лакше прокљују, а са друге стране познато, које ће се јаје излећи, а које неће. Јаје, у ком је живо пиле, миче се у води, а оно, у ком је мртво пиле, стоји мирно, не миче се.

(Који је занат најбољи?) Био је у некој вароши велики газда, па кад су му долазили млади људи, да му се нуде као књиговође, упућивао их је господар у магазин своје дјеловођи, нека њега питају, може ли их употребити и има ли за њих посла и мјеста. Рекао би им да не зна, имаде ли које упражњено мјесто — јер је била велика радња и много људи у њој — али да ће видјети. По томе би се огледало по магазину, па би — као нехотице — рекао: „А ево посла!“ Показао би по томе на хрпу кривих чавала, повађених из разних сандука, које је требало исправљати, и на хрпи прљавих врећа, које је требало покрпити.

Многи се младић окренуо и изишао без опроштаја, други су сјели за посао, али су брзо суетали и зловолно отишли, а само један је трпељиво и устрајно радио и повјерени му посао свршио. И тога одведоше онда господару, који га је постепено све више и све боље употребљавао и временом на највише положаје постављао, тако, да је постао и дјеловођа у радњи. Та радња је у велико напредовала, па и дјеловођа са радњом.

Када се господар ради старости из радње повукао, преда он цијелу радњу своје дјеловођи, који убрзо постаде угледан и богат човјек.

И у томе свом богатству није он никада забравно, како је почео са исправљањем чавала и крпањем старих врећа.

А кад би с ким повео разговор о томе: „Који је занат најбољи?“ — увјек би одговорио:

„Онај је занат најбољи, кога се прими прави човјек!“

(Конгрес за пуцање на облаке.) Тај конгрес је држан 6 новембра 1899 у Казале-Монтеферато (Casale-Monteferrato) заузимањем агронома, специјално виноградаря, д-ра Едварда Отавија, посланика у италијанском парламенту. Он је лани ишао у Штајерску Бистрицу и проучавао тамо утјецај пуцања против туче, гдје је начелник Штигер прије 5 година први потакао, да се пуца на облаке, како би се обранили од туче не само ујеви, него и виногради. На конгресу било је око 800 лица, а од страних било их је из Француске, Аустрије и Швајцарске.

Овом конгресу предсједавао је као почасни предсједник начелник Штигер из Штајерске Бистрице.

Према извјештајима у овом конгресу, резултати су били веома повољни, јер су до 80% успјеха имали они виноградарии, који су пуцали на облаке.

Конгрес препоручује, да се подиже што више станица за пуцање на облаке и да су у размазу од 800—1000 метара.

Морамо овдје истакнути, да и у Далмацији има већ 44 такве станице.

(Приход од купуса.) Близко Штутгарта баве се 26 општина гајењем купуса. Тамо га саде на метар раздалеко, земљу још с јесени поћубре шталеким љубретом, да купус добије доста хране те да и он газди да већу корист. Миллионима главница разашиле се жељезницом у разне крајеве, а велики дио одмах се тамо на мјесту риба и укисјели. Прошле јесени била му добра година и рачуна се да је по разним општинама заслужено на купусу до 100.000 марака (60.000 фор.)

Нама вели „Баштован.“ ово није ништа ново, јер знамо да Футожани и Бегечани исто тако дијеле новце зараде на купусу. Многи исплате сну своју дацију од протогатог купуса. Павозе ови вриједни људи купус на коли у ближу и даљу околину, осим тога Дунавом горе до Вуковара и доље до Смедерева и Оршаве, па сад већ жељезницом из Футога. На баштама купусарама је почетком октобра права врева. Многи странци долазе на башти с коли, купују у већој мјери купус и носе да препродају.

А шта да се рекне тек за рани купус, који Новосађани уму да одране тако, да врло рано приспије, те се по доста високој цијени продаје?

Све ово јасно нам говори, да оваког баштованског рада, треба да се прихватимо у што већој мјери, јер он наплаћује труд много боље, него многи и многи други посао, којег се ми једино за то слијепо држимо што смо се у томе затекли и држимо се оне народне пословице: „Тако је и мој дјед радио!“, које је врло лијепа ствар кад се тиче свијести, поштења и образа српског, али кад се тиче паметнија и кориснија рада, онда ни мало није на свом мјесту да се тога придржавамо.

(Кад се сјеку гранчице за каламљење?) Гранчице за каламљење сјеку се сад кад дрво мирује. Од краја децембра па до фебруара најзгодније је вријеме за тај посао, најдуже до марта.

За каламљење узимају се гранчице које су прошлог љета истјерале а добро сазреле. Оваких гранчица има на воћци са јужне стране. Дрво са којег се узимају гранчице за каламљење мора бити сасвим здраво и не јако старо. Бикови (водене љеторасте), који обично избију унутри у круци, а хоће и на другом мјесту, нијесу за тај посао.

Гранчице за каламљење боље је сјећи оштрим ножем, него макама, јер макаве хоће да нагњече гранчицу.

Сјеку се прво гранчице од трешања, а оне треба и најраније да се покаламе, јер у њих љетораст најраније крену. За њима треба сјећи гранчице са шљива, кајсија и бресака. А напошљетку са крушак и јабука, а и код ових пазити на ред које раније и касније крећу, па са ранијих прије сјећи. Гранчице се сјеку кад је вријеме тихо, боље је при сувом времену, него влажном. И ако је снјег престао падати, а вријеме тихо, могу се гранчице сјећи, но ако је југовина онда не.

Гранчице се чувају до каламљења на пољу (у врту најбоље) али на таком мјесту, гдје сунце ни мало не допире или врло мало. Закопају се у земљу да им од половине впре врхови. Свака врста засебно се повеже у сноп и означи именом. Ако је зима јака покрију се још сламом или снопом кукурузовине. Исто тако могу се и у подрум у нијесак оставити, али није сваки подрум згодан за то, јер нема у сваком доста свјежине и промаје.

Ако се гранчице разашилу на страну, треба им дужи крај, гдје је рез, замочити у хладан калам восак и замочити их у влажну маховину.

Ако су гранчице дошле с пута и нешто засушиле, спусте се прије каламљења у устајалу воду, но боље је још од овога, да се затрпају у влажну земљу и тамо постоје.

(Резање јачих грана у воћке.) Воћци је јако потребно уз осталу његу да се реже, проређује у круци, чисти излишних изданака и т. д. Али као што јој добро чини кад се смишљено ради, исто тако јој шкоди ако се реже на дохват гдје се шта дочепа. Прави воћар ће на све то јако пазити и најрадије ради тај посао сам, једино што му се мила такав рад и што се вјежба у њему, а друго што је то здраво по човјека да се креће и ради у врту. Но и у том случају ако се човјек не може пењати на мердевине око воћке или на саму воћку, него то мора неко други да му уради, добро је да припази како се то ради. Јер несавјестан радни често може да нанесе више штете, него што ће користити.

За резање већих дрва треба воћар да има добре и доста високе мердевине, осим тога добру тестеру мању и већу, а у тестере да је сјечиво удешено тако, да се може завртати на коју треба страну. Још требају и добре макаве да се њима сјеку ситније гранчице и изданци, а уз то и оштар вртарски нож, јер добар воћар неће оставити ни једну грану онако како је претестерно, него ће урезано мјесто углачати ножем. Тако рана лакше зарасте.

Неки држе да треба воће резати сваке зиме, то је бесмислица, реже се само онда кад се види да негдје треба резати. Дрва која су забатаљена разумије се да треба већма и више резати док се не доведу у ред.

Прије него хоћеш да режеш, треба дрво разгледати, како изгледа шта има на њему лоше или неправилно да треба очистити или орезати, па онда тек почети посао. По мрдевинама се иде пажљиво да се човјек с њих не скрха.

Прво се очисте бикови (водени љеторасте), а од њих се по који може оставити само тамо, гдје треба да се попуни каква празнина у круци, или да се дрво подмлади. Посље овога уклоне се све гране и гранчице које стрше једна у другу, и оне које се чешу, јер чешањем праве ране из којих потече смола или се и рак развије. А уклоне се и оне млађе гране које стоје једна другој на близо, јер ће се и посље морати уклонити, али је онда воћци теже прекужити.

Кад се гране сасјепају пази се да је рана што мања, да се што прије залијечи и зарасте. Дрво само идешено је тако, да нам покажује гдје треба рана да се пререже. Свака грана има на оном мјесту гдје је избила набубрело мјесто као прстен унаоколо. Баш над тим набубрелим мјестом косо, одејече се грана. Неваља ни више, ни ни ниже.

Ако је грана велика и тешка, не реже се одмах на том мјесту, него на један до два шуха више тога. Још се грана другом руком придржава, да се не зацијепи кад хоће да отпадне. Тек се посље тога у јачих грана одејече онај комад над набубрелим мјестом, а такав комад зову људи у нас чапур. Гдје год је могоће углача се још и ножем претестерено мјесто и премаже са дрвеним катраном, а гдје нема овога може и са ријетким каменитим катраном. Но најбоље мелемом који се за тај посао справи.

„Баштован.“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 18 фебруара.

(Из главног одбора за подизање дома умоболнијех.)

Г. Љговски ујездни исправник Курске губерније послао је руб. 22, а. вр. ф. 26-40

Г. Новомосковски ујездни исправник *Екатеринсколовске* губерније руб. 8, ф. 9-60

Г. Камшинско Казначейство Саратовске губерније рубаља 29, — — — фор. 34-80

Г. Александровски ујездни исправ. *Екатеринсколовске* губерније руб. 11, ф. 13-20

Г. Олонекци Губернатор из Петроздавдека рубаља 45, — — — — фор. 49 —

Г. Јефремовски ујездни исправник из Тулске губерније рубаља 20, — — — фор. 24 —

Г. Началник Сухумског округа Кутанске губерније рубаља 4, — — — фор. 4-80

Г. Началник Серпецког ујезда Плоцке губерније рубаља 1, — — — — фор. 1-20

Уредништво С. Петербургскијех Вједомости рубаља 3, — — — — фор. 3-60

Г. Бердјански ујездни исправник Таврицеске губерније — — — — фор. 20 —

Г. Шчигровски ујездни исправник Курске губерније рубаља 26, — — — фор. 31-20

Г. Пристав посада Вилково-Измајилског ујезда Бесарабске губерније руб. 9, ф. 10-80

(Наставак приложника из Морачко-Ровачког округа)

Преко окружног одбора и његових помоћника приложили су из Доне Мораче:

	фор. и.
Г. г. Кап. Ристо Рашовић	10 —
Ком. Живко Ракочевић	11 —
Подком. Јово Меденица	10 —
Свештеник Никола Симоновић	6 —
Писар Павле Лакићевић	5 —
Секуле М. Вуксановић	3 —
Бар. Радивоје Јанковић	6 —
Официр Тодор Шукровић	3 —
Бар. Раде Кујовић	5 —
Марко М. Ђетковић	3 —
Вуко Р. Ђаић	3 —
Никола Б. Ђетковић	1 —
Лакић Н. Кујовић	2 —
Вукосав М. Кујовић	3 —
Радош П. Кујовић	1 двиеца
Перута Ђ. Шукровић	10 ока жита
Тадиша С. Шукровић	10 ока жита
Пункиша С. Шукровић	1 двиеца
Никола Р. Ђаић	2 —
Глигор М. Ђетковић	3 —
Вукосав Б. Шукровић	1 двиеца
Периша О. Шукровић	4 —
Вукосав В. Ђаић	1 —
Вучета Р. Ђаић	20 ока жита
Милосав М. Кујовић	3 —
Јаков А. Ђаић	1 50
Драгиша М. Ђетковић	1 —
Васиљ Б. Ђетковић	1 —
Раде Б. Шукровић	1 —
Миладин В. Шукровић	1 —
Бојина М. Ђаић	1 —
Неђељко С. Ђетковић	10 ока жита
Јаков С. Ђетковић	10 ока жита
Јована С. Ђетковић	50
Милован П. Ђаић	1 —
Секуле С. Ђаић	10 ока жита

Василије С. Кујовић	1	50
Илија С. Кљаш	15	ока жита
Митар М. Бетковић	50	
Марко М. Кујовић	50	
Жикица Л. Шуковић	2	—
Милутин М. Шуковић	10	ока жита
Василије М. Шуковић	1	—
Иван Ј. Меденица	10	ока жита
Радуле М. Бетковић	50	
Јован М. Кујовић	50	
Мијанло Б. Шуковић	20	ока жита
Ристо П. Кујовић	1	—
Спасоје П. Кујовић	10	ока жита
Шћепан Ј. Кљаш	10	ока жита
Саво Ђ. Бетковић	50	
Новела М. Бетковић	50	
Милош М. Кујовић	50	
Учитељ Маринко Шуковић	1	—
Радисав Б. Бетковић	50	
Бего М. Кујовић	50	
Мијат П. Бетковић	50	
Јована Р. Бетковић	50	
Неђељко Л. Шуковић	1	—
Илија Ј. Шуковић	1	—
Миливоје М. Шуковић	1	—
Ђуро М. Шуковић	50	
Радоша В. Шуковић	10	ока жита
Илија М. Кујовић	1	—
Милун С. Кујовић	50	
Павле С. Бетковић	2	—
Ђуро Ј. Шуковић	50	
Павић М. Кујовић	50	
Симо М. Шуковић	50	
Милија Р. Милић	50	
Петраша М. Шуковић	50	
Радуле В. Шуковић	50	
Барјактар Јоксим Бјелић	2	—
Неђељко Ц. Лазаревић	2	—
Мано С. Бјелић	5	—
Миле П. Лазаревић	2	—
Јован Р. Лазаревић	2	—
Завиша М. Лучић	1	—
Божина Р. Главичанин	1	—
Дука М. Машковић	2	—
Павле М. Машковић	2	—
Радисав Н. Бјелић	1	—
Мирко М. Машковић	1	—
Вуле М. Јовановић	2	50
Милосав Ђ. Машковић	1	—
Вељко Б. Машковић	1	—
Груница М. Машковић	1	—
Павић П. Милошевић	10	ока жита
Спасоје М. Машковић	50	
Томица Ј. Јовановић	1	—
Новак М. Машковић	10	ока жита
Милија С. Бјелић	5	—
Радуле С. Бјелић	2	—
Богдан П. Станковић	1	—
Милутино Р. Јовановић	1	—
Арсеније К. Милошевић	50	
Божо П. Милошевић	1	—
Ђока П. Јовановић	50	
Миле Ђ. Стефановић	1	—
Миле Ђ. Главичанин	50	
Митар Машковић	1	—
Неђељко П. Машковић	1	—
Богвић М. Машковић	10	ока жита
Драгоје П. Машковић	1	50
Тома Р. Бјелић	10	ока жита
Милан П. Јовановић	10	ока жита
Видак П. Јовановић	50	
Милосав М. Јовановић	50	
Теодор М. Јовановић	1	—
Илија В. Стефановић	1	—
Новела П. Станковић	50	
Никола М. Лучић	10	ока жита
Пујо С. Јовановић	10	ока жита
Милош М. Милошевић	15	ока жита
Спасоје С. Милошевић	50	
Радован И. Машковић	5	ока жита
Симеун П. Милошевић	1	—
Милосав В. Стефановић	50	
Петко В. Стефановић	50	
Благо М. Лучић	50	
Павић Б. Машковић	50	
Бешко О. Јовановић	10	ока жита
Иван М. Стефановић	50	
Петар К. Милошевић	5	ока жита
Савић С. Бјелић	1	50
Вукадин Ј. Јовановић	1	—
Мијат Драгов	50	
Пира М. Милошевића	50	
Вучета Ц. Лазаревић	2	—
Милосав Савин	50	
официр Стефан Ђурђић	5	—
Јаков П. Ковијанић	5	—
Милош В. Ђурђић	2	—
Вукале Ј. Радовић	1	—
Миливоје П. Бошковић	2	—
Милинко М. Радовић	2	—
Миле М. Ђурић	10	ока жита
Вуко М. Радовић	1	—
Јаков М. Лакићевић	2	—
Брето М. Лакићевић	1	50
Јован М. Тришковић	2	—
Милутин Н. Јанкевић	1	—
Мишур Р. Тришковић	1	—
Милосав М. Драшковић	1	—
Миле П. Јанкевић	1	50
Вељко М. Драшковић	1	09
Милија П. Ковијанић	1	—
Симеун П. Ковијанић	50	
Радоје М. Радовић	10	ока жита
Вукосав М. Лакићевић	1	—
Мишур П. Радовић	10	ока жита
Вукадин Б. Лакићевић	50	
Радисав П. Радовић	50	
Митар Р. Лакићевић	2	—

Петар Р. Лакићевић	2	—
Стеван П. Лакићевић	1	—
Пуниша М. Радовић	50	
Јован Н. Радовић	50	
Мирко Н. Радовић	1	—
Петко Р. Ковијанић	50	
Муко Н. Лакићевић	1	—
Секуле П. Бошковић	50	
Вучета Пећанин	50	
Шћепан Панић	50	
Миро П. Јанкевић	1	—
Ђуро П. Даниловић	1	—
Вукадин Ј. Бошковић	50	
Станиша С. Ђурђић	1	—
Вукосав Р. Ковијанић	30	
Новица С. Радовић	50	
Вучета А. Радовић	1	50
Милија П. Радовић	50	
Пуниша Л. Лакићевић	50	
Неђељко Р. Даниловић	5	ока жита
Милован Ђ. Лакићевић	1	50
Радован М. Радовић	50	
Јоксим М. Тришковић	20	ока жита
Миро Р. Тришковић	5	ока жита
Тошко А. Ковијанић	1	—
Риско М. Даниловић	1	—
Радисав М. Тришковић	10	ока жита
Петко Б. Драшковић	50	
Радоје М. Даниловић	50	
Новак М. Јанкевић	1	—
Андрија П. Ковијанић	1	—
Вукашин Т. Лакићевић	1	—
Милосав П. Лакићевић	1	—
Тома Бошковић, трубач	1	—
Перко Р. Ковијанић	50	
Мушо С. Тришковић	10	ока жита
Јаков Дрљевић, официр	1	брана
Вучета М. Меденица, барјактар	1	брана
Радош С. Меденица	5	—
Михајло М. Меденица	1	—
Богдан З. Меденица	1	брана
Крето М. Меденица	50	
Драго Г. Дрљевић	1	брана
Милоша М. Меденица	50	
Петко М. Меденица	1	—
Милић В. Меденица	50	
Михајло Ј. Бакић	50	
Груница П. Меденица	10	ока жита
Јоко М. Меденица	1	брана
Муле М. Бакић	5	ока жита
Новак М. Бакић	5	ока жита
Миле Ј. Бакић	10	ока жита
Петар П. Меденица	50	
Новак В. Дрљевић	5	ока жита
Вукосав П. Меденица	10	ока жита
Михајло Ђ. Меденица	1	брана
Јаков Ј. Меденица	5	ока жита
Секуле П. Радовић	1	брана
Милутин Ђаловић	50	
Михаило П. Меденица	10	ока жита
Василије С. Меденица	15	" "
Вукало В. Меденица	1	брана
Драгић Ц. Меденица	15	ока жита
Радоша В. Меденица	20	" "
Груница Г. Дрљевић	15	" "
Симеун Рашовић	20	" "
Милинко Г. Дрљевић	1	брана
Вукић В. Меденица	10	ока жита
Јанко Ј. Меденица	10	" "
Радуле П. Меденица	15	" "
Миро М. Меденица	1	брана
Радован М. Бакић	1	брана
Раде Ђукић	5	ока жита
Радуле Н. Дрљевић	10	" "
Неђељко Булатовић	5	" "
Тома С. Меденица	10	" "
Вељко Ј. Меденица	1	" "
Мијат Г. Меденица	1	брана
Велша В. Меденица	15	ока жита
Симеун З. Меденица	10	" "
Мираш Ј. Дрљевић	15	" "
Митеља Булатовић	10	" "
Стеван Булатовић	1	—

Свега: фиор. 47240, ока ж. 600, брана 15.
 Од прије: „ 15461 26, ока ж. 9208, брана 15.
 Укупно: „ 15933 66, „ ж. 9808, „ 30.
 (Наставиће се.)

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

АДЕН, 12 фебруара — Констатирана су шест случајева куге, један смртни. Узете су најстрожије мјере.

БЕЧ, 13 фебруара. — Министар резидент барон Макио добио је писма министра извазредног опуномоћеног.

БЕЧ, 14 фебруара. — Савјетник легације Милер де Сенџерџи, најменовани агент дипломатски у Софији, добио је титло извазредног посланика и опуномоћеног министра.

Англо-бурски рат.

КАПИТАДТ, 12 фебруара. — Кроње је тражио 24 уре примирења да се мртви закопају. Добио је одговор да се мора борити док се не

преда без услова. Пошто се Кроње није хтио предати, инглеска артиљерија отворила је страховиту ватру на стан бурски.

ЛОНДОН, 12 фебруара. — Повољена је жестока битка на Тугели. Инглеско одјељење одбијено је са великим губитком. Друге депеше веле, да су Инглези прешли Тугелу без знатног отпора.

КОЛЕСБЕРГ, 12 фебруара. — Бомбардирање наставља се с обје стране.

ПРЕТОРИЈА, 13 фебруара. — Јучерашња депеша из бурског стана код Ледисмита јавља да је једно инглеско одјељење на Тугели одбијено са великим губитцима у четвртак; у петак у јутро Инглези су поновили нападај, али су опет одбијени са великим губитком.

ЛОНДОН, 13 фебруара. — Говори се да је Ледисмит ослобођен. По другим гласовима, Кроње се предао са 8000 војске после крваве битке, у којој су Бурци изгубили 1700 мртвих и рањених. Међу рањеним да су Кроње и Кичепер. „Рајтер“ говори да се овај глас још није потврдио.

ЛОНДОН, 14 фебруара. — Положај Кроњеа очајнији је него икад. Артиљерија инглеска доминира са свих брежуљака изнад ријеке. Неки десерттери кажују, да је инглеска ватра силно дјеловала. Кроње се хтио предати, али су се млади Трапзвалди одупрли. Бурско одјељење које је јучер долазило из Натала, било је нанануто инглеским авангардом. Бурци су изгубили велики број мртвих и рањених и 100 заробљених; Инглези 9 мртвих и 19 рањених. Метусон јавља да су Инглези заузели Баркливест. „Рајтер“ доноси из Колонза, да је била јучер и данас жестока битка. Непријатељ је заузео јаку позицију код Гроблерскофа и оближње брежуљке. Инглези су се почели данас приближавати брежуљцима, које су Бурци заузели. „Рајтер“ добива из Пиардеберга да је инглеска артиљерија поћу пуцала на Кроњев стан, која су Инглези опколили са свију страна.

ЛОНДОН, 15 феб. — По „Тајмсу“ у Преторији је завладао страх. Генерал Вота и пресједник Стени позвали су Кригера да отпочне преговоре мира. По „Тамсвој“ депеша из Паадерберга Инглези су запалили Кроњеов стан, који се налази на малој али доброј позицији на ријечи. На Модериверу су двије инглеске регименте одбили нови нападај Бура са знатним губитцима.

ЛОНДОН, 15 феб. (послије подва.) — Робертс је телеграфом, да се генерал Кроње јутрос предао.

ЛОНДОН, 16 фебруара. — Текст Робертсова депеша из Паадерберга 15/2 гласи: Кроње је јутрос капитулирао без услова са цијелом војском. Кроња је заробљеник у мом стану. Број његове војске саопштићу касније. Надам се да ће влада Н. В. сматрати као задовољштину овај догађај, који се збио на дан битке код Мајубе. Краљица је с великом радошћу примила глас о капитулацији Кроњеа и честитала Робертеу. Депеше из цијеле земље изражавају радост, Коју је изазвала ова вијост. Друга депеша Робертсова каже да заробљена војска броји 4.000 момака. Инглези су пљенили 4 велика и 9 малих топова, и 2 максим. Кроња ће бити послан у Капитат.

КОЛЕНЗО, 17 фебруара. — Хартова бригада напала је Буре код Анитерсхиле, али се морала повући испред непријатељске ватре, која је била силна. Пјешадија се уманчила па опет узалуд кушала позиције непријатељске.

ЛОНДОН, 17 фебруара. — Булер је јучер заузео Цјетерсхил и главну позицију непријатељску заробивши 60 Бура. Предлог, који

чине листови, да инглеска одма предложи услове мира, не наоди одобрење, јер ако бурска војска не буде сасвим уништена, Инглеска би морала држати у јужној Африци 100,000 војске. Кроње и други заробљеници отпређени су у Капитат. До сад се броји 3700.

ЛОНДОН, 17 фебруара (послије подна). — Булер јавља да је генерал Дридовалд синоћ улегао у Ледисмит.

ОБЈАВА.

Министарство Финанције даваће се на лицитацију 1. Априла 1900.

Конграт ће се дати опоме који се за најнижу цијену обвезе набављати из иностранства морске соли, добре врсте, бијеле, прегодишњене, по мостри која се налази у Канцеларији Министарства Финанције, — и предавати је на децимал у државне магацине: Плавница, Ријека, Вир, Бар, Улцињ, Његуши, Грахово.

Конграт ће се учинети за петнајест милиона килограма, — (да се предају у течају времена које ће означит при лицитацији Канцеларија Министарства Финанције), — у пет година од прилике.

Министарство тражиће од подузимача 100 наполеона кауције, у готовом новцу.

Они који би жељели лицитирати, морају се на горе означени дан пријавити у Канцеларију Министарства Финанције, ће ће се држати лицитација — од 2 до 4 уре по подне; — донијет са собом кауцију и положит је у Министарство најдаље 1. Априла 1:00 до подне, иначе неће имати право лицитирати.

Цетиње, 15 Децембра 1899.
 Број 1552.

Министарство Финанције.

Објава.

Перо Павићев Мраковић из Загарача пошао је назад три мјесеца у иностранство, без да се јавно својој фамилији, стога се умољаје сваки оцај ко би што о њему знавао, да би доставио

КАИЦ. МИН. ИИ. ДЈЕЛА.

КОВАЧЕВИЋ И САСО ТРГОВЦИ У ВИНУ

јављају својим поштованим муштеријама овдје и по унутрашњости да су отворили на Цетињу

ВЕЛИКИ ДЕПОЗИТ
 правог лозовог вина под јемством
 Продаја на велико и на мало
 Цијена умјерена.

Број 15 (1-3)
 34